

P A N U :

MADEMOISELLE SARA WACKLIN

Valokuvat: Atte Kalajoki

Sara Wacklinista eli Wacklinin Saarasta. Sara-mamsellista, jota hänen ruotsia puhuvat ystävänsä ja oppilaansa (ja kunhan eivät suomeakin puhuvat) puhuttelivat "Tant Sase", tuli yhtäkkiä eräs Oulun Päivän 1971 päähenkilöstä. Oli sen puolesta aikakin kunniotetaan, sillä vain kerran on tapahtunut näin niinä satanakahtenäkymmenenäviitena vuotena, jotka hänen kuolemansa jälkeen tähän päivään mennessä ovat vierineet ajattomuuteen. Tapahtui Oulussa 1928: joukko oululaisia naisväen yhdistyksiä oli puuhannut pystyyn sen muistokiven, jonka korkokuva tänäkin päivänä valppain silmin katselee Ainolan kulttuuritalon pääportaikkoa. Vaan vuoden ehti Into Saxénin luomus katsella vanhan Ainolan idylliä.

Sara Elisabet Zakariaksentytär Wacklinin tämänkertainen paluu Ouluun alkoi siitä, kun tuli tietoon, että Sara Wacklinin haudalle pystytetään vihdoin muistokivi. Sara Wacklin kuoli Tukholmassa 28:s tammikuuta 1846. Johtuen lähinnä hänen itsensä asettamista ehdoista kävi niin, että hänet haudattiin yhteishautaan Tukholman pohjoiselle hautausmaalle. Nämä haudat otettiin muutamien vuosien tai ainakin vuosikymmenien kuluttua uudelleen käyttöön, ja kun ilmeisesti haudalle ei ollut koskaan pystytetty kiveä kiven päälle, ei tämän jälkeen kukaan tiennyt Saran haudan paikkaa — ja kuka-pa sitä mahtoi kysyäkään. Jo 1861 Fredrika Runeberg murehti, että Wacklin oli liian nopeasti unohdettu kirjailijana. (Siihen mennessä ei ollut ilmestynyt edes suomenosta "Satasista muistelmista".) Uudet sukupolvet ovat sitten kyllä yrittäneet löytää mainion koulumamsellin ja kirjailijattaren haudan, mutta turhaan. Viime keväänä tuli tieto, että hautapaikka on vihdoin voitu määrittellä, minkä jälkeen jälkeistä oululaisista muo-

doitettu muistomerkkikomitea (Kaj Snellman, Bertel Toppellus ja Erik J. Hedman) on kuuluisan oululaisten Elin ja Karl Pentzinin rahaston avulla hankkinut Saran haudalle muistomerkkin, joka paljastetaan syyskuun 4:ntenä. On pelkkä sattuma, että samanaikaisesti vietetään kymmenettä Oulun Päivää.

Kun Oulun kaupunki ja eräät oululaisyhdistykset kesällä saivat kutsun osallistua Tukholmassa järjestettävään muistotilaisuuteen, syntyi Oulussa eräitä muitakin tähän muistamiseen liittyviä ideoita. Oli tiedossa, että Tukholman vanhasakaupungissa (Gamla Stan melan broarna). Edelleen on tallella Saran viimeinen kotitalo, kivitalo, jonka hän tukholmalaistuttuaan osti ja jossa hän vietti viimeiset aikansa uutterassa kirjallisessa työssä. Osoite on Köpmangatan 12, viisikerroksinen talo 1600-luvulta, tällä hetkellä tyylikkäästi restauroitu ja kaupungin hoidossa, kertoi kanslianeuvos Kaj Snellman keskikesällä Tukholmasta palattuaan. Mikäpä hetki sopivampi kuin tämä nykyoululaisten muistaa Sara ja vanhaa Tukholmaa, kerran, ja kukapa sopivampi meitä oululaisia edustamaan kuin Oulun kaupunki itse. Oulu-seura ehdotti, että kaupunki laittaisi muistolaatan, ja kun Tukholman kaupungin ao. viranomaiset ystävällisesti suostuivat vastaanottamaan, tilasi Oulun kaupunki kiireesti J. Heikkisen Hautakiviliikkeeltä kivilaatan. Ensi lauantaina laatta jo on Tukholman sydämessä Saran talon seinässä. Kun ensin on paljastettu hautamuistomerkki, paljastetaan pari tuntia sen jälkeen myös Oulun lähettämä laatta. Paljastajatkin Oulu lähettää paikan päälle.

Edelläolevasta syntyi Oulu-seuran piirissä ajatus, että Sara Wacklin on juuri tänä vuonna vedettävä myös Oulun Päivään, ja

silloin tuli taas esille jo vuosia sitten herätetty ja kunhan ei näilläkin palstoilla kuulutettu ajatus, että sopisi nyt mainiosti muistaa kirjailijatar Sara Wacklinia, hänen elämäntyötään opettajana ja tyttöjen ja naiskasvatuksen yleensäkin kaukonäköisenä edelläkävijänä kiinnittämällä kivilaatta keskelle kaupunkia sen talon seinään, jossa Sara viimeisen kerran oululaisena aloitti oman tyttökouluensa. Täksi taloksi on jo kauan tiedetty Franzénin-Liskon talo, joka oululaista kulttuurihistoriaa lehteiltäessä yllättävän yhtämittaisesti sukeltaa esiin. Ja mikäpä sen hienompaa, huudahti Oulu-seuran puheenjohtaja Ala alias Arvo Alanen silloin kuin että Tukholman ja Oulun laatat paljastettaisiin yhtäaikaisesti.

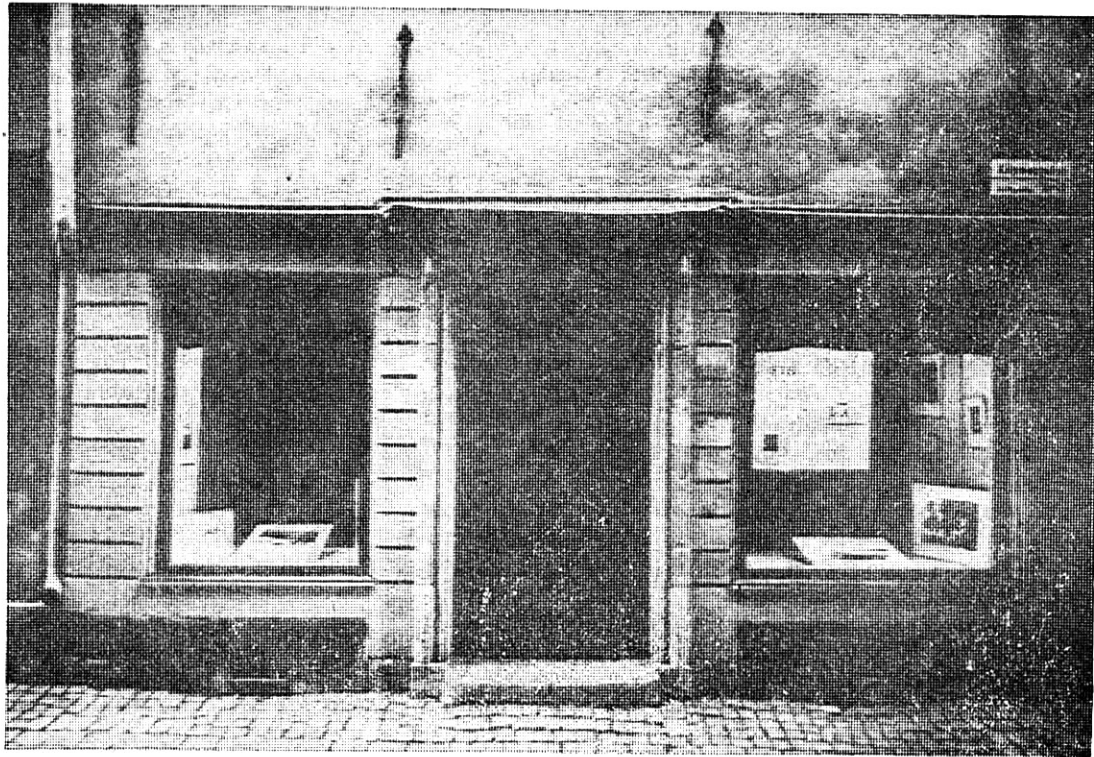
Ja näin nyt sitten tapahtuu lauantaina klo 15.20 Suomen aikaa (klo 14.30 Ruotsin aikaa).

Sara Wacklin Into Saxénin reilifinä Oulun Ainolan puistossa.

Joka ei tunne Saran kulttuurihistoriallista teosta "Satanen

muistelmia" eli niin kuin uuden suomennoksen nimi kuuluu Sata muistelmia Pohjanmaalta, ei tietenkään oikein pysy juonessa mukana. Kirja on kyllä oleva saatavissa Oulun Päivän yhteydessä, ja kannattaa hankkia. Siitä saa sitaipaisi elämäkertatiedot, niin että ymmärtää, mitä se on aikanaan vaikuttanut, miten se on arvosteltu ja arvostettu, minkä lisäksi oikean kuvan saamiseksi pitäisi tietää jotain Sarasta opettajattarena. Kohta sen jälkeen tämäkin puuha vaikuttaa mielekkäältä, sanokoot mitä hyvänsä ne, joiden historiaksi riittää omin silmin ja korvin koettu. Toivottavasti lukija löytää selvityksiä mamselli Saran elämästä ja työstä myös valistuneiden päivälehtiemme palstoilta. Eläköön ennakkoluuloton kulttuurioptimismi! Monesta syystä katkeroitunut ja hieman kitkeräkin Sara uskoi tietoon ja valistukseen.

Tämän Sara Wacklinin vv. 1844—46 omistaman tukholmalaistalon seinään kiinnitetään 4. 9. Oulun kaupungin lahjana Tukholman kaupungille muistolaatta, Eipä ole Saran talosta ennen kuvaa julkaistu... ei Suomessa, ei Ruotsissa.